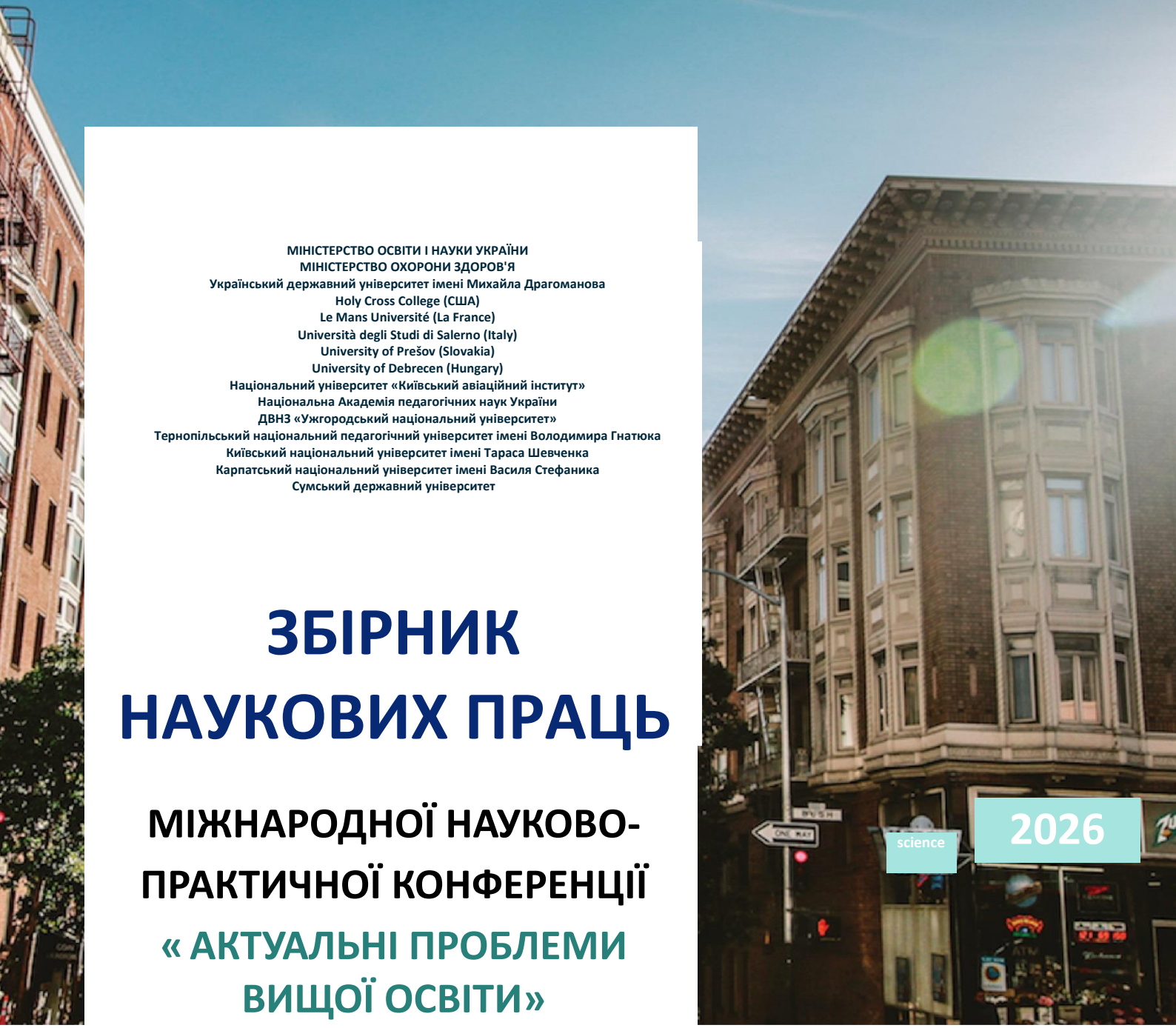

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Holy Cross College (США)
Le Mans Université (La France)
Università degli Studi di Salerno (Italy)
University of Prešov (Slovakia)
University of Debrecen (Hungary)
Національний університет «Київський авіаційний інститут»
Національна Академія педагогічних наук України
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Сумський державний університет

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

« АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ»

23 квітня 2026 року

Київ - 2026

УДК 378.02:001.89(08)

Збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми вищої освіти» / Відповідальний редактор проф. Т.Ю. Дудка. – К., 2026. 342 с.

Матеріали збірника друкуються в авторській редакції. За науковий зміст і якість поданих матеріалів відповідальність несуть учасники конференції

КОРПУС ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК СЕМАНТИКО-КОГНІТИВНОГО АНАЛІЗУ ЕМОЦІЙНОЇ ЛЕКСИКИ У СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ

Аскерова Ірина Аліївна
кандидат філологічних наук, доцент,
докторант кафедри мовознавства
та методики викладання іноземних мов
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова

Сучасний етап розвитку лінгвістики характеризується активною інтеграцією корпусних технологій у наукові дослідження та освітній процес. У підготовці студентів-філологів дедалі актуальнішим стає формування навичок доказового, емпірично верифікованого аналізу мовних явищ. Особливо це стосується емоційної лексики, яка відзначається семантичною багатовимірністю, метафоричністю, культурною маркованістю та контекстуальною варіативністю. У традиційній практиці її інтерпретація часто спирається на інтуїтивні узагальнення або обмежений ілюстративний матеріал, що не завжди дає змогу відтворити реальний спектр функціонування відповідних одиниць у мові й мовленні.

Актуальність пропонованої розвідки зумовлена необхідністю поєднання досягнень корпусної лінгвістики з методикою викладання семантики та лексикології у закладах вищої освіти. Використання корпусів текстів у навчальному процесі сприяє переходу від репродуктивної моделі засвоєння знань до дослідницької, у межах якої студент виступає активним інтерпретатором мовних даних.

Об’єктом дослідження є процес формування у студентів-філологів навичок семантико-когнітивного аналізу емоціолексики, а предметом – методичний потенціал корпусних інструментів (частотного аналізу, побудови конкордансів, дослідження колокацій та контекстуальних моделей) у розвитку зазначених навичок.

Наукова новизна полягає в обґрунтуванні корпусу як ефективного дидактичного інструменту формування семантико-когнітивних умінь аналізу груп лексики на позначення емоцій і почуттів людини. Запропоновано модель інтеграції корпусних ресурсів у навчальні дисципліни семантичного циклу, що передбачає поетапну роботу з емоціолексемами: від встановлення їх частотного профілю до комплексної реконструкції концептуальної структури.

Застосування корпусних ресурсів у навчанні дає змогу реалізувати кілька взаємопов’язаних напрямів роботи: по-перше, частотний аналіз сприяє виявленню ядра й периферії емоційного концепту, визначенню жанрових і дискурсивних особливостей його функціонування; по-друге, колокаційний аналіз дає змогу встановити типові сполучувальні моделі, які репрезентують оцінний потенціал лексеми, її метафоричні розгортання та семантичні обмеження; по-третє, аналіз конкордансів забезпечує виявлення полісемії, прагматичних відтінків і функціонально-стилістичних характеристик уживання тощо.

Особливого значення набуває можливість верифікації інтуїтивних семантичних гіпотез студентів через зіставлення їх із реальними мовними даними. Такий підхід формує навички критичного мислення, аналітичної інтерпретації та інтеграції кількісних і якісних методів дослідження. Крім того, корпусний аналіз створює підґрунтя для глибшого осмислення структури

емоціоконцептосфери, оскільки дозволяє простежити реальні дискурсивні профілі емотивів.

Отже, використання корпусу в навчальному процесі значною мірою підвищує рівень доказовості семантико-когнітивного аналізу, а також сприяє формуванню дослідницької компетентності майбутніх філологів. Інтеграція корпусної лінгвістики у викладання дисциплін семантичного циклу відкриває перспективи оновлення методології вивчення емоціолексики та розвитку емпірично обґрунтованих підходів до моделювання емоційних концептів.

Література

1. Lemish N. Ye., Aleksieieva O. M., Denysova S. P., Matvieieva S. A., Zernetska A. A. Linguistic corpora technology as a didactic tool in training future translators / N. Ye. Lemish, O. M. Aleksieieva, S. P. Denysova, S. A. Matvieieva, A. A. Zernetska // Information Technologies and Learning Tools. – 2020. – Vol. 79, № 5. – P. 242-259.

2. Żmigrodzki P. Narodowy korpus języka polskiego z punktu widzenia leksykografa: uwagi i postulaty w związku z pracą nad «Wielkim słownikiem języka polskiego PAN» / P. Żmigrodzki // Prace Filologiczne. – 2015. – T. 67. – S. 367-375.